

SKUP 2003 – 53

Prosjekt: Sterk dame
Medarbeider: Kari Lindebrække og Norhild Midtbø

Publikasjon:
Publisert: 2003
Medium: Bok
Tema: Helse

Frilansjournalist Norhild Midtbø
Frilansjournalist Kari Lindebrække
St. Olavsgate 13
0165 Oslo
Tlf Midtbø: 95261906 Tlf Lindebrække: 90178222

Oslo 20. januar 2004

Til:
SKUPs prisjury
Institutt for journalistikk
Postboks 1432
1602 Fredrikstad

Sterk Dame

Innledning

I løpet av desember 2001 og hele 2002 arbeidet vi med følgende prosjekt: utgi en bok om brystkreft, en kombinasjon av et "oppslagsverk", faktainformasjon om sykdommen, og beretninger fra kvinner som selv hadde fått brystkreft. Hensikten med boken var å gi informasjon til et bredt spekter av kvinner, både de som har, får, eller frykter å få diagnosen brystkreft. Dessuten ønsket vi å skrive for pårørende og for helsepersonell rundt brystkreftpasientene for å gi dem muligheter til å få en bedre forståelse av hvordan kvinnene har det.

Boken ble også laget for å vekke debatt for å minne arbeidsgivere, trygdekontor, sosialkontor osv. at kvinner med brystkreft må få omsorg og skikkelig hjelp utover selve den medisinske behandlingen. Deler av boken har klar adresse til politikerne som på dette feltet, på linje med andre helseområder, ofte vedtar, og så legger fremskrittene i skuffen.

Vi valgte å bruke en journalistisk innfallsvinkel til prosjektet, av den enkle grunn at vi begge i mange år har jobbet som journalister. Vi tok også utgangspunkt i oss selv fordi vi begge har opplevd bokens tema, nemlig å få brystkreft. Men samtidig var vi fast bestemt på at det ikke skulle handle om oss, men om andre kvinner som hadde fått brystkreft. Hovedtanken var å intervju disse kvinnene for å få dem til å fortelle sin historie, "usensurert" av både oss og eksperter på området. Med en slik metode mente vi å kunne få fram nye sannheter som igjen kunne bidra til å gjøre det lettere for andre kvinner som vi visste ville få brystkreft. Det er et faktum av 2500 kvinner i Norge får sykdommen hvert år, og antallet er foruroligende stigende.

I ettertid ser vi at vi oppnådde mye av det vi ønsket med boken. Det ble debatt, blant annet om mammografi-undersøkelsene og det ble avdekket stor uenighet blant endel leger som reagerte på forordet skrevet av sjeflege Rolf Kåresen på Ullevål sykehus. Han mener at brystkreftoperasjoner bør foretas på de store sykehusene med spisskompetanse og ikke andre steder hvor kompetansen er dårlig. Dette irriterte flere av hans kolleger som tok kraftig til motmæle.

På mange måter følte vi oss privilegerte fordi vi i kraft av yrke hadde muligheten til å lage en slik bok. I det lå også en forpliktelse til å gå i gang og bidra til å hjelpe mindre ressurssterke kvinner ~~om~~ oss selv.

Metoderapport til SKUP:

Frilansjournalistene Norhild Midtbø og Kari Lindebrække.

Tittel på prosjektet:

Boken: Sterk Dame - kvinner, brystkreft og norsk helsepolitikk.

Offentliggjøring:

Utgitt på Aschehoug forlag i februar 2003 med støtte fra Den Norske Kreftforening og Institusjonen Fritt Ord.

166 sider.

En rekke avisartikler umiddelbart og utover våren med boken som utgangspunkt. VG, Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad. Dessuten en time intervju i P4 og i NRKs radiosending "Sånn er livet." I debattprogrammet "Redaksjon 1" i NRK TV. Bladet Velferd og LO-Aktuelt hadde også bred omtale.

Adresse:

St. Olavsgate 13

0165 Oslo

Telefon Norhild Midtbø: 95261906

Telefon Kari Lindebrække: 90178222

Sterk Dame - kvinner, brystkreft og norsk helsepolitikk**Ideen**

Ideen til boken tilhører Norhild. Hun ble operert for brystkreft i 1999. Hun fikk, som de fleste, sjokk da diagnosen ble satt, og lette med lys og lykte etter forståelig informasjon om sykdommen. Med ett hederlig unntak, fant hun lite. Hennes tanker virret rundt følgende: når jeg, journalist, oppegående, vant til å spørre og kreve svar, når jeg savner informasjon, hva med de som ikke har et slikt "utålmodig" yrke? Hun ville skrive bok, men orket ikke alene.

To år etter fikk Kari brystkreft. Hun hadde akkurat samme opplevelse som Nordhild. Hun ville også vite alt, men hvor kunne hun finne det hun lette etter? Norhild ringte Kari for å spørre om en helt annen sak, men hadde nettopp fått vite at også hun var operert for brystkreft. Vi kjente hverandre bare av omtale fra før. Vi ble raskt enige om å sette i gang.

Starten

Vi kontaktet Aschehoug forlag som ble begeistret for ideen. Etter kort tid hadde vi laget en disposisjonsplan som ble godkjent av forlaget. Vi henvendte oss til den Norske Kreftforening og Foreningen for brystkreftopererte og fikk avtale med dem om å komme på møter for å snakke om prosjektet. På den måten ville vi prøve å få så mange som mulig brystkreftopererte kvinner til å melde seg som intervjuobjekter.

I midten av desember 2001 reiste vi på hyttetur til vestlandet, murte oss inne og begynte å snakke og skrive den delen av boken som handlet om fakta. Som kilder brukte vi forskningsrapporter, NOU fra 1997: norsk kreftplan, oppdaterte bøker og statistikker. Dessuten innhentet vi fakta via intervju med blant andre sjeflege Rolf Kåresen og professor Erik Wist på Ullevål Sykehus.

Vi arbeidet parallellt på hver vår PC med hvert vårt tema og diskuterte underveis. Samtidig sendte vi søknader om økonomisk støtte både til Den Norske Kreftforening og til Institusjonen Fritt Ord. Ut på nyåret i 2002 fikk vi 50.000 kroner fra hver.

Bekreftelser

Møtene i de to kreftforeningene var meget vellykkete. Det meldte seg etter hvert over 40 kvinner i alle aldre. Den yngste var 31 år, den eldste 84 år. Noen var operert to ganger for brystkreft, andre var operert for mange år siden, og andre igjen var fortsatt i etterbehandling. Vi avtalte å intervju dem sammen. Senere tok vi også noen enkeltintervjuer. Vi samlet dem to, tre ganger utover våren 2002 i et møtelokale i Oslo. Det viste seg å være en svært vellykket fremgangsmåte.

Noen av kvinnene var aldri blitt intervjuet før, og noen var generelt sjenerte for å snakke. I disse fellesmøtene fikk mange en trygghet, og det var ikke lenger så farlig å snakke høyt. Dette bekreftet de selv etterpå. Etter hvert som arbeidet skred fram, fikk vi visshet om at ideen med en slik bok var god. Det var rystende historier mange av kvinnene kunne fortelle. Men rett skal være rett; noen hadde også positive erfaringer. For oss resulterte det i at vi kunne gi både gode råd og advarsler i boken. Alle snakket om behovet for å kunne fortelle om igjen og igjen om sykdommen, om angsten, om omgivelser som holdt avstand. Det ble også en sterk felles opplevelse som var viktig å gjengi.

Samtidig hadde kvinnene tillit til oss som journalister, ikke minst på bakgrunn av vissheten om at også vi hadde vært gjennom brystkreftoperasjoner og etterbehandlinger. Flere kommenterte at vi virkelig visste hva vi snakket om når vi stilte spørsmål. Vi ble oppfattet som troverdige journalister, og "slik er det ikke alltid i pressen", var en kommentar.

Uenighet

Vi hadde løpende kontakt med forlaget og vår konsulent som viste seg å være både nyttig, flink og hyggelig. Han ga svært gode råd på systematikken i boken. Det var ikke bare lett å være to stykker og skrive parallelt. Selv om kapitlene hadde vidt forskjellig innhold, kunne det fort bli språklige gjentakelser.

På et tidspunkt før sommer-ferien holdt det på å skjære seg med forlaget. De ønsket tydeligvis å få boken mer tabloid, og ville at Norhild og Kari i større grad skulle fokusere på sine egne opplevelser med brystkreft. Vi sto fast på at det fikk holde med det vi hadde skrevet i vår innledning. Forlaget ga seg, ikke minst etter at sjeflege Rolf Kåresen på Ullevål sykehus sendte over et meget positivt forord hvor han anbefaler boken til både pasienter, pårørende og helsepersonell.

Resultatet

Etter intens jobbing utover høsten 2002 begynte det å nærme seg en første finale. Hverken Norhild eller Kari hadde skrevet bøker før, og visste ikke hvor tidkrevende det var. Ikke minst den biten som gjelder innlevering til forlaget og tilbakelevering for korreksjoner. Konsulenten leste korrektur og vi leste korrektur. Så skulle alt være korrekt. Men neste gang var det nye små feil som vi burde ha sett forrige gang. Men sånn er det bare. Da det nærmet seg nyttår var vi passe lei av både pupper og kreft, og lykkelig over å kunne gi fra oss det endelige resultatet. Vi var fornøyde, en bok på 166 sider med fakta, opplysninger og i alt 29 intervjuer med brystopererte kvinner.

Vi har fått gode tilbakemeldinger fra kvinner med brystkreft som sier de har hatt stor nytte av boken. Det gjelder også fra helsepersonell. Og det gjør jo godt etter mye slit som selvfølgelig gikk utover den vanlige frilansjobbingen og dermed tapte inntekter. Det ble også mye helgejobbing som ble kombinert med hygge og god mat. Da føltes det ikke fullt så slitsomt.

Erfaringer

Våre erfaringer med prosjektet er mange. Det er bra å være to, men det er også krevende. Vi brukte mye tid på planlegging og disposisjon før vi satte i gang. Det ga oss gevinst. Vi hadde bestemt oss på forhånd for å "tåle" gjensidig kritikk på språk, innhold osv. for å få et best mulig resultat. Det var smart å ha snakket om det før vi gikk i gang. Da ble det ufarlig å korrigere hverandre, viste det seg.

Vi sitter også igjen med et klart inntrykk av hvor viktig det er å la hovedpersonene, i dette tilfelle kvinnene med brystkreft, få komme til orde, uten at eksperter eller andre skal skape tvil om opplevelsene er riktige. Vi ser ofte i reportasjer om sykdom/helse at pasientenes påstander drukner i uttalelser fra sykehusdirektører, leger eller legemiddelindustrien. For oss har dette vært en viktig ettertanke.

Norhild Midtbø
sign.

Kari Lindebrække
Kari Lindebrække